Eduskunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle

Viite: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

17.10.2017

Suomen Pakolaisapu ry:n lausunto: Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Suomen Pakolaisapu kiittää mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitussa asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Maailmassa on ennätysmäärä pakolaisia: yli 65 miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa. Heistä 84 prosenttia elää kehitysmaissa. Yksi tehokkaimpia tapoja ehkäistä pakolaisuutta on kehitysyhteistyön tukeminen. Kehitysyhteistyöllä pureudutaan pakolaisuuden juurisyihin, tuetaan hauraiden yhteiskuntien vahvistumista ja kasvatetaan niiden resilienssiä. Kaksi vuotta sitten Suomen hallitus leikkasi kehitysyhteistyön määrärahat lähes puoleen. Ilman siirtymäaikaa toimeenpannut leikkaukset vaikuttavat miljoonien ihmisten elämään. Suomen Pakolaisapu pitää kehitystä hyvin huolestuttavana ja esittää, että:

- Hallituksen vuodelle 2018 esittämä järjestöjen 65 miljoonan euron tuki palautetaan takaisin vuoden 2015 tasolle, 114 miljoonaan euroon.
- Monenkeskisen yhteistyön määrärahoja palautetaan aiemmalle, vuoden 2015 tasolle.
- Hallitus laatii konkreettisen suunnitelman ja aikataulun kehitysyhteistyömäärärahojen nostamiseksi 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja sitoutuu sen toimeenpanoon jo tällä hallituskaudella. Kehitysmaiden ilmastotoimiin osoitetaan aidosti uutta ja erillistä rahoitusta, jota ohjataan tasapuolisesti ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen.
- Suomen pakolaiskiintiö korotetaan 2000 henkilöön, jonka jälkeen sitä kasvatetaan vuosittain.
- Hallitus vähentää avustusten korvamerkitsemistä ja panostaa sen sijaan YK-järjestöjen yleisrahoitukseen.
- YK-taustaisten järjestöjen saama erityistuki palautetaan aiemmalle, vuoden 2015 tasolle.

Järjestöjen tekemän kehitysyhteistyön merkitys pakolaisuuden ehkäisemisessä

Maailmassa on ennätysmäärä pakolaisia: yli 65 miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa. Yksi tehokkaimpia tapoja ehkäistä pakolaisuutta on kehitysyhteistyön tukeminen. Hallituksen talousarvioesitys ehdottaa Suomen kehitysyhteistyölle yhteensä 886,3 miljoonaa euroa vuodelle 2018. Varsinaisen kehitysyhteistyön osuus nyt käsittelyssä olevassa ehdotuksessa on 546,3 miljoonaa euroa. Vaikka nousua viime vuodesta on noin 11 miljoonaa, ovat kehitysyhteistyön leikkaukset kohdistuneet varsinaiseen kehitysyhteistyöhön. Kun varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat ovat vuosien 2015 ja 2018 välillä pudonneet yli 30 prosenttia, on muu kehitysyhteistyö noussut lähes 60 prosenttia. Tämä on suurin muutos Suomen kehityspolitiikassa sitten 1990-luvun lamavuosien.

Kehitysyhteistyön leikkaukset eivät ole jakautuneet tasaisesti. Valtiontalouden tarkastusvirasto julkaisi keväällä 2017 Suomen monenkeskistä apua tarkastelevan arvion. Sen mukaan leikkaukset kohdentuvat erikoisesti, sillä ulkoministeriössä tehty strateginen analyysi kertoo tehokkaimpien vastaanottajien – kuten Unicefin, UNDP:n ja Maailmanpankin – olevan suurimpien leikkausten kohteena. Monenkeskisen kehitysyhteistyön budjetti, jolla rahoitetaan muun muassa YK-järjestöjä ja kehitysrahoituslaitoksia, laskee noin 37 prosenttia vuosien 2015 ja 2018 välillä (268,6 miljoonasta 168,7

Suomen Pakolaisapu
Elimäenkatu 15, 00510 Helsinki
www.pakolaisapu.fi
+358 9 696 2640

miljoonaan). **Vaikka monenkeskisen yhteistyön määrärahoja on vähitellen korotettu vuoden 2015 leikkauksien jälkeen, Suomen Pakolaisapu pitää nykyistä tasoa liian alhaisena.**

Ulkoministeriön tilaama ohjelmatuen riippumaton kokonaisarviointi toteaa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön olevan tehokasta ja tuloksellista. Järjestöjen työllä todetaan olevan huomattavia vaikutuksia muun muassa konfliktien vähenemiseen, naisten aseman paranemiseen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumiseen – kaikki Suomen kehityspolitiikan tärkeitä painopisteitä. Arviot antavat vahvan suosituksen järjestöjen pitkäjänteisen tuen jatkamiseksi. **Suomen Pakolaisapu kannattaa suositusta ja esittääkin, että vuodelle 2018 hallituksen esittämän järjestöjen 65 miljoonan euron tuki palautetaan takaisin vuoden 2015 tasolle, 114 miljoonaan euroon.**

Kehitysyhteistyön leikkaukset rampauttavat Suomen kykyä puuttua globaaleihin ongelmiin niiden syntysijoilla. Leikkauksilla on vaikutusta myös Suomen maineeseen, kun naapureistamme Ruotsi, Norja ja Tanska panostavat selkeästi enemmän kehitysyhteistyöhön ja ovat jo saavuttaneet 0,7 -tavoitteen. **Vaikka Suomen talous on kääntynyt nousuun, hallituksen esitys kehitysyhteistyömäärärahoille vastaa noin 0,38 prosenttia bruttokansantulosta.** Vaikka kehitysyhteistyön kokonaismäärärahat nousevat hieman, noin viisi miljoonaa edelliseen vuoteen verrattuna, on Suomen BKTL-osuus jäämässä entistä kauemmaksi kansainvälisesti sovitusta ja hallitusohjelmaan kirjatusta 0,7 prosentin tavoitteesta.

Kun kehitysyhteistyöstä viimeksi leikattiin yhtä dramaattisesti, kesti rahoituksen kurominen edes leikkauksia edeltävälle tasolle yli kaksikymmentä vuotta. **Tämän välttämiseksi Suomen Pakolaisapu esittää, että hallitus laatii konkreettisen suunnitelman ja aikataulun kehitysyhteistyömäärärahojen nostamiseksi 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja sitoutuu sen toimeenpanoon jo tällä hallituskaudella.**

Pakolaistilannetta ei ratkaista rajoja sulkemalla

Pakolaisten määrä on lähes kaksinkertaistunut viimeisen viiden vuoden aikana. Aseelliset konfliktit, vaino ja köyhyys pakottavat monet jättämään kotinsa. Toimet konfliktien, köyhyyden ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ratkaisemiseksi ja ehkäisemiseksi ovat ensiarvoisen tärkeitä. Pakolaistilanteessa nähdään myös ilmastonmuutoksen vaikutukset, niin konfliktin ja köyhyyden taustasyynä kuin suorana pakolaisuuden aiheuttajana esimerkiksi luonnonkatastrofeissa. Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön ennusteen mukaan **maailmassa tulee olemaan yli 200 miljoonaa ympäristösiirtolaista vuoteen 2050 menneessä.**

Mittavat kehitysyhteistyön leikkaukset ovat vähentäneet myös tukea kehitysmaiden ilmastotoimiin. Suomi on sitoutunut osoittamaan köyhien maiden ilmastotoimiin uutta ja lisäistä rahoitusta, mutta kattaa ilmastorahoituksen kehitysyhteistyöbudjetista. Vuonna 2015 Suomi rahoitti ilmastotoimia vielä 115 miljoonalla, kun vuonna 2016 luku oli enää 43 miljoonaa euroa. Laskua edellisvuoteen on siis peräti 63 prosenttia. **Siksi Suomen Pakolaisapu esittää, että kehitysmaiden ilmastotoimiin osoitetaan aidosti uutta ja erillistä rahoitusta, jota ohjataan ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen.**

Kansainvälisellä yhteisöllä ja Suomella vauraana länsimaana on tärkeä rooli pakolaiskriisin ratkaisemisessa. Vaikka vuonna 2015 Eurooppaan tuli merkittävä määrä pakolaisia, **Suomen Pakolaisapu haluaa muistuttaa, että vain 3,5 prosenttia maailman pakolaisista on EU-jäsenmaissa ja 0,03 prosenttia Suomessa. Valtaosa, 84 prosenttia on kehitysmaissa, joihin kehitysyhteistyö kohdistuu.**

Vuonna 2015 hallituksen ministereiltä kuultiin ulostuloja pakolaiskiintiön merkittävästä korottamisesta, kunhan turvapaikanhakijoiden määrä laskee. Tämän vuoden syyskuun loppuun mennessä Suomeen on tullut 3917 turvapaikanhakijaa. Silti hallitus esittää pakolaiskiintiön pitämistä 750 henkilössä, vaikka pakolaisten määrä on kasvanut, ja Syyrian pitkittynyt kriisi on ajanut jo puolet väestöstä kodeistaan. Suomen tulisi johdonmukaisuuden ja inhimillisyyden nimissä korottaa pakolaiskiintiötä. **Vuodelle 2018 Suomen Pakolaisapu esittää kiintiön korottamista 2000 henkilöön, jonka jälkeen sitä tulee kasvattaa vuosittain.**

Humanitaariset kriisit ovat pitkittyneet ja monimutkaistuneet. Kehitysyhteistyö yksin ei ratkaise kriisejä ja pakolaistilannetta, mutta sillä on merkittäviä ennaltaehkäiseviä vaikutuksia hauraissa maissa. Esimerkiksi Suomen Pakolaisapu työskentelee konflikteista toipuvissa yhteiskunnissa jälleenrakennuksen ja rauhan säilymisen hyväksi. Ennaltaehkäisy tulee aina edullisemmaksi kuin jo kriisiytyneen tilanteen hoitaminen. **Siksi Suomen Pakolaisapu pitää tärkeänä YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n tuen jatkamista osana humanitaarista apua. Suomen Pakolaisapu pitää myös erittäin myönteisenä, ettei humanitaarisen avun taso ole laskenut.**

Pitkäjänteisen ja tarvelähtöisen työn näkökulmasta olisi myös tärkeää välttää avustusten korvamerkitsemistä. Suomen avustukset YK-järjestöille poikkeavat tässä muista Pohjoismaista, jotka ovat viimeisen parin vuoden aikana nostaneet selvästi yleisrahoituksen osuutta kaikissa YK-järjestöissä. Korvamerkitty rahoitus sitoo järjestöjen käsiä yksittäisten maiden prioriteetteihin avun vastaanottajien tarpeiden sijaan.

YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n viestinnällisenä kumppanina Suomen Pakolaisapu on sitoutunut tiedottamaan suomalaisille kansainvälisestä pakolaistilanteesta. **Tätä varten Pakolaisavulle on myönnetty YK-taustaisten järjestöjen erityistukea, josta leikattiin viime vuonna 38 prosenttia. Myös tämä tuki tulisi palauttaa leikkauksia edeltävälle tasolle.**

Viestintä pakolaiskysymyksistä on Suomen lisääntyneen turvapaikanhakijamäärän, kiristyneen yhteiskunnallisen ilmapiirin ja kansainvälisen pakolaistilanteen kehityksen vuoksi välttämätöntä, mutta leikkausten seurauksena järjestön kyky vastata jatkuvasti kasvavaan tiedon tarpeeseen heikkeni merkittävästi.

Kunnioittavasti,

Suomen Pakolaisapu ry

Annu Lehtinen, toiminnanjohtaja

Lisätiedot:

Toiminnanjohtaja Annu Lehtinen, 044 719 1771, annu.lehtinen@pakolaisapu.fi
Asiantuntija Ida Schauman, 040 560 0772, ida.schauman@pakolaisapu.fi

Suomen Pakolaisapu

Suomen Pakolaisapu tukee pakolaisia ja siirtolaisia toimimaan aktiivisesti arjessa ja yhteiskunnassa. Pakolaisapu on kansainvälisen pakolaistyön ja kehitysyhteistyön asiantuntija, jonka tärkein tehtävä on edistää pakolaisten perusoikeuksia. Pakolaisapu vähentää köyhyyttä kouluttamalla aikuisia pitkittyneissä pakolaistilanteissa.

Pakolaisapu on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö. Järjestö on YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n yhteistyökumppani. Pakolaisapu on perustettu vuonna 1965. Pakolaisavulla on 21 jäsenjärjestöä ja yli 400 henkilöjäsentä.